

СТРАТЕГІЇ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Растворова М.О.,

к.геогр.н., доцент кафедри туризму,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: rastvorova.maria@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9174-1610>

В контексті проведення реформи децентралізації та формування спроможних територіальних громад нагальними питаннями є визначення стратегічних напрямів розвитку територіальної громади, їх закріплення в стратегічних документах, кадрове та фінансове забезпечення цих напрямів. В розвинутих країнах світу важливим напрямом місцевого розвитку є туризм, що має стати прикладом і для України. Комплексний та ефективний розвиток забезпечується наявністю стратегічного бачення та системного його впровадження. Інструментами такого розвитку є стратегії, програми та плани розвитку.

Метою дослідження є аналіз стратегічних документів територіальних громад Київської області та надання рекомендацій щодо удосконалення стратегічного підходу для підвищення ефективності туристичної галузі в територіальних громадах.

Одним із важливих напрямів стратегічного розвитку територіальних громад є туризм. Перевагами та результатами розвинутої туристичної сфери в територіальних громадах є надходження до місцевого бюджету, формування позитивного іміджу громади далеко за її межами, можливість надходження інвестицій, розбудова та підвищення якості місцевої інфраструктури тощо.

Позитивними прикладами розвитку туристичного напрямку як складової місцевого розвитку є кейси таких міст як: Львів і Кам'янець-Подільський. Поряд з такими містами є і зовсім невеликі поселення, де наявні всі умови для зростання місцевої економіки. Наприклад, в селі Буша на Вінничині вже більше тридцяти років підряд проводяться традиційні пленери скульпторів-каменотесів, які залишають тут свої скульптури, примножуючи туристичні можливості села. Село Підкамінь на Львівщині має свою давню історію та унікальні туристичні об'єкти – монастир і величезний камінь. Тепер село відоме своїм етно-фестивалем [4, с. 37-38].

Наведені приклади є також і наслідками відповідального та комплексного підходу до розробки стратегій місцевого розвитку та виконання кроків щодо їх реалізації та приділення в них значної уваги цілям і завданням щодо розвитку туризму.

Норми стратегій розвитку територій визначають Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про добровільне об'єднання територіальних громад», а за рішеннями громади і місцевих органів

самоврядування реалізуються повноваження з політики соціально-економічного розвитку та визначаються стратегії діяльності [3, с. 205-206].

Для кожної з визначених цілей розвитку за стратегічними напрямками необхідно навести: обґрунтування доцільності, перелік цілей, визначення необхідних ресурсів, термін досягнення, заходи підтримки й етапи реалізації, систему показників-індикаторів (критеріїв) досягнення цілі, моніторинг їх досягнення і звітність.

Комплекс документів стратегічного планування доцільно бачити в такому чином: 1) стратегія розвитку території; 2) середньострокові цільові програми (3-5 років); 3) поточні (річні) бізнес-проекти [2, с. 313-316].

Наразі введення туризму в стратегії місцевого розвитку не є загальноприйнятою практикою, про що зазначає фахівець з державного управління І. Безена: «На сучасному етапі реформи публічних інституцій регіону в основі всіх стратегій розвитку мають постати наступні ключові напрямки:

- 1) формування системи правових агенцій для допомоги громадянам;
- 2) стратегічне партнерство з населенням, допомога його самоорганізації з чітким визначенням статусу її різних форм;
- 3) стратегічне планування розвитку населених пунктів з обов'язковим суспільним консультуванням;
- 4) розширення комунікації через різні інформаційні мережі;
- 5) координація і партнерство в діяльності громадськості через прямі зв'язки органів самоврядування та публічність процесів на мікро- і макро-рівні» [1, С. 34-37].

З метою розуміння поточного стану позиціонування туризму як стратегічного напрямку розвитку територіальних громад автором було проведено аналіз стратегій / програм соціально-економічного розвитку територіальних громад Київської області та визначені такі спільні їх характеристики:

- у більшості документів присутні стратегічні цілі та завдання, присвячені туристичній сфері;
- частина стратегій і програмних документів написані відповідно до вимог до стратегічних і програмних документів;
- розвиток туризму поєднується з культурою та природними ресурсами, та увага переважно приділяється традиційним видам туризму, в той час як в багатьох громадах Київщини існують умови для розвитку альтернативних видів туризму (зеленого сільського туризму, спортивного туризму тощо);
- туризм розглядається як засіб залучення коштів та інвестицій в громади, промоції громади далеко за межами регіону та навіть України.

Таким чином, одним із напрямів підвищення ефективності місцевого розвитку територіальних громад є позиціонування туризму як стратегічного напрямку громади, системний підхід до розробки та впровадження заходів стратегічних документів (стратегій, програм економічно-соціального розвитку, планів), цілей і системне впровадження заходів з розвитку туризму.

Список використаних джерел:

1. Безена І. Нові стратегії розвитку територіальної громади як фактор сталого розвитку регіону. Інноваційні інструменти забезпечення інвестиційного та інфраструктурного розвитку об'єднаних територіальних громад : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю, м. Дніпро, 27 листоп. 2020 р. / за заг. ред. І. А. Чикаренко. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2020. С. 34-37.
2. Круговий В., Щукін Б. Стратегічне планування розвитку територіальних громад. Науково-практичне забезпечення надання публічних послуг в умовах децентралізації: збірник матеріалів доповідей та тез інтернет-конференції, Київ, 18 квітня 2019 року / за заг. ред. Р. В. Войтович, П. В. Ворони. Київ, ТОВ «Видавничий дім «АртЕк», 2019. 340 с. С. 313-316
3. Романенко К.М. Маркетинг у державному управлінні: монографія. Дніпропетровськ: ДРІДУ НАДУ. 2012. 392с. С. 205-206.
4. Ткачук А. Ф. Діяльність органів місцевого самоврядування та депутатів сільської, селищної, міської ради (навчальний модуль). К.: ІКЦ «Легальний статус», 2016. С. 37-38.